

ЧЕСЬКА МОВА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Ї.Гасіл, Н.Лобур, О.Паламарчук
(Львів, ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 295 с.)

Підручник “Чеська мова для українців” поєднує в собі опору на досвід і традиції університетського викладання чеської мови з новими аспектами теорії та практики вивчення іноземних мов. Мета, яку ставлять перед собою автори підручника, полягає в розвитку комунікативних здібностей студентів у процесі засвоєння сучасної чеської мови. Рецензований підручник суттєво відрізняється від попередніх методичних спроб у викладанні сучасних слов'янських мов. Перш за все, заслуговує на увагу нова схема подачі навчального матеріалу – ознайомлення з граматикую автори пропонують почати з вивчення дієслова, найбільш динамічної частини мови. І у цьому новаторство і успішний авторський експеримент. Як позитив, варто відзначити і той факт, що після подачі програмного тексту у підручнику є чимало вправ, які зосереджують увагу студентів на роботі з текстом, сприяють формуванню комунікативних навичок.

Структурно підручник складається зі вступного фонетико-орфографічного курсу та основного лексико-граматичного курсу. У 15 розділах книги представлені основні теми з граматики чеської мови та базові лексичні теми. Вибір лексичних тем зумовлений навчальною програмою та їх актуальністю для підготовки фахівців із сучасної чеської мови у вищих навчальних закладах. Тексти і лексичні теми містять багатий країнознавчий матеріал. Вони вирізняються актуальністю, написані сучасною чеською мовою, якнайповніше відображають картину світу чеського суспільства на сучасному етапі. Під час роботи з підручником студенти отримують широке уявлення про різноманітні аспекти життя в Чеській Республіці, такі як освіта, державний устрій, культура, традиції, охорона здоров'я, спорт, національна кухня та інші. Підібрані теми дозволяють сформувати у студентів потрібний рівень мовної компетенції, яка є необхідною у повсякденному та професійному спілкуванні. Розширення словникового запасу студентів забезпечується засвоєнням не лише тематичної лексики, а й ситуативних та прагматичних кліше, прислів'їв, елементів розмовної мови.

Слід відзначити, що всі тексти підручника мають автентичний характер, вони сучасні та надзвичайно інформативні. Крім цього, тексти та післятекстові завдання пропонують студентам замислитися над різними аспектами сучасного чеського суспільства, порівняти чеські та українські реалії. “Інтерактивному” методу навчання сприяють, передусім, серії запитань, запропоновані теми для дискусій та творчих робіт студентів.

У всіх розділах підручника представлені основні форми навчальної діяльності: читання, переклад, мовлення і письмо. Позитивною стороною є те, що на перше місце висувається комунікативний аспект навчання. Як відомо, відмінність сучасного комунікативного методу навчання від традиційного полягає в тому, що комунікативний метод переносить увагу з правил граматики на комунікативну функцію мови і спрямований на оволодіння навиками живого мовлення. Саме з такою метою в практичних завданнях підручника створюються моделі різноманітних комунікативних

ситуацій, які мотивують студентів до активної поведінки в ролі учасників процесу спілкування. Практичні завдання розвивають комунікативні вміння та навички студентів, сприяють узагальненню вже набутих знань та отриманню нових. Письмові вправи не лише закріплюють набуті знання з граматики чеської мови, а й прив'язуються до конкретних ситуацій, з якими людина стикається у своєму повсякденному житті. Це підтверджують завдання, що пропонують студентами написати автобіографію, вітальну листівку або діловий лист. Комунікативному принципу підпорядковані й усні завдання, наприклад, скласти діалог або розповідь на актуальну тему. Такі завдання сприяють активному засвоєнню лексичного матеріалу.

Кілька слів про граматичний аспект підручника. Підібрані теми дають базові та системні знання з морфології чеської мови. Матеріал представлений компактно, але доволі повно. Після теоретичного викладу у підручнику подані практичні завдання, що мають на меті повторити та закріпити граматичний матеріал. У кожному розділі наведено різноманітні граматичні вправи на засвоєння відповідних правил, а також вправи, які передбачають роботу зі словниками сучасної чеської мови (перекладним, тлумачним, словником неологізмів, словником синонімів, словником дієслівного керування). Таким чином, представлений підручник має методично виправдану структуру й наповнення, спрямований на послідовне, систематичне вивчення сучасної чеської мови.

Суттєвою перевагою рецензованого підручника є те, що висвітлення граматики сучасної чеської мови подано у зіставленні з українською граматику. Саме такий контрастивний підхід до вивчення мови і знайшов своє відображення у назві підручника – “Чеська мова для українців”. Зіставний аспект вивчення сучасної чеської мови з українською сприятиме формуванню навичок порівняльного аналізу у майбутніх славістів. Основні відомості з чеської граматики зведені у таблиці в кінці підручника, що дає змогу при потребі швидко знайти потрібну інформацію.

Автори створили оригінальний підручник, який використовує сучасні методи навчання, містить цікавий та актуальний текстовий матеріал, систему вправ і завдань, що розвивають мовленнєві здібності студентів. Хочеться зазначити, що навчальний матеріал підібраний професійно, методичний апарат побудований чітко й логічно. У системі викладу матеріалу “відчутна” попередня апробація. Варто відзначити високий науковий рівень підручника та його відповідність міжнародним стандартам у вивченні іноземних мов. Не викликає сумнівів, що використання підручника “Чеська мова для українців” значно поліпшить якість навчального процесу з дисципліни “Сучасна чеська мова” та дасть поштовх до вдосконалення методики викладання слов'янських мов загалом.

*Лілія НАЗАРЕНКО,
Усті над Лабем (Чехія)*